

AGENȚIA PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE – RAPORTUL PRIVIND DREPTURILE FUNDAMENTALE 2018*

Raportul Agenției pentru Drepturi Fundamentale (FRA), publicat în 2018, analizează evoluțiile majore din Uniunea Europeană conform celor mai noi date și sondaje obținute în perioada ianuarie – decembrie 2017. În cele ce urmează vom prezenta pe scurt conținutul raportului precum și opiniile Agenției care evidențiază atât progresele cât și obstacolele existente în ceea ce privește exercitarea și protecția drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană. Raportul oferă un valoros instrument de lucru pentru specialiștii în domeniul drepturilor omului, pentru autorități și societatea civilă, iar studiile sale comparative, constatările și recomandările rămân un punct de reper și de informare pentru toți cetățenii spațiului european. Raportul este structurat pe 10 capitole:

Capitolul I Percepții schimbătoare: către o abordare bazată pe drepturi asupra îmbătrânirii

În acest capitol se explorează o tendință nouă care se dezvoltă încet dar sigur, cea a percepției îmbătrânirii ca o deficiență care creează și conduce la apariția anumitor nevoi. Aceste nevoi sunt într-adevăr concrete, dar ele trebuie abordate din perspectiva respectării drepturilor fundamentale și a tratamentului egal indiferent de vârstă. O abordare din prisma drepturilor omului nu contrazice realitatea acestor nevoi speciale care apar odată cu vârsta înaintată. Este evident că drepturile nu se schimbă pe măsură ce îmbătrânim, iar respectarea acestora este o condiție sine qua non a unei vieți demne în care există posibilitatea alegerii, a autonomiei și participării, indiferent de vârstă.

Se constată că în societățile moderne bătrânețea capătă o conotație negativă iar bătrânii sunt considerați o povară, în special cei care necesită sprijinul sistemelor de protecție socială. Acestora li se neglijează contribuția pe care o pot aduce în continuare societății. Pe parcursul capitolului sunt analizate practicile discriminatorii cu care uneori se confruntă persoanele vârstnice. Dacă se ia în

considerare doar un singur motiv de discriminare și anume vârsta apar numeroase alte forme de discriminare, de tratament inegal și excludere a femeilor vârstnice, a migranților a persoanelor vârstnice cu dizabilități sau a bătrânilor care trăiesc în sărăcie. Aceștia se confruntă cu provocări multiple și comportă un risc mai ridicat de a fi victime ale încălcării drepturilor omului.

De asemenea, se evidențiază un element interesant și anume că tinerele generații se vor confrunta cu un risc mai mare de inegalitate la o vârstă înaintată, conform unui Raport al Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare.¹ Raportul evidențiază faptul că schimbările demografice, combinate cu inegalitățile înrădăcinate în societate, conduc la schimbarea echilibrului și că în multe țări există riscul creșterii inegalității în rândul pensionarilor. Pentru moment, generațiile actuale de pensionari au venituri mai mari și un risc mai scăzut de sărăcie decât alte grupe de vârstă. Cu toate acestea, inegalitățile în domeniul educației, al sănătății, al ocupării forței de muncă și al câștigurilor salariale vor schimba în mod dramatic condițiile de trai ale actualelor generații tinere atunci când vor atinge vârste înaintate. Percepția negativă asupra îmbătrânirii este o cumulare de prejudecăți și stereotipuri și se poate regăsi la nivel structural în sisteme instituționale, atitudini individuale și relațiile dintre generații. Manifestarea unei astfel de percepții la nivel individual, de grup sau de societate subminează dreptul persoanelor vârstnice la demnitate umană și împiedică contribuția activă a acestora la viața comunității. O astfel de atitudine deși începe de la felul în care este tratată individual o persoană vârstnică va sfârși prin a afecta în mod profund societatea.

Schimbările demografice care au avut loc în Europa și în alte țări dezvoltate au condus la

* A se vedea <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/annual-reports/fundamental-rights-2018>

¹ A se vedea OECD (2017), *Preventing ageing unequally*.

creșterea numărului persoanelor vârstnice. Acesta a devenit un subiect fierbinte în cadrul dezbaterilor publice despre alocarea resurselor. Drepturile omului rămân universale și imuabile, acestea nu se schimbă odată cu înaintarea în vârstă a persoanelor. Cu toate acestea persoanele vârstnice încep să se confrunte cu tot mai multe piedici în calea exercitării drepturilor lor fundamentale.

Un aspect deloc de neglijat, semnalat în Raport, este faptul că prin Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități la care UE a aderat în 2010 și care este ratificată de toate cele 28 de state membre, nu se acordă persoanelor în vârstă o protecție specială. Cu siguranță că nu toate persoanele vârstnice au dizabilități, dar odată cu vârsta este din ce în ce mai probabil să apară o dizabilitate. Dar Convenția consfințește principiul universalității drepturilor omului și prevede dreptul la demnitate, autonomie, nediscriminare, participare deplină și recunoaștere egală în fața legii.

În opinia FRA, Uniunea Europeană trebuie să își intensifice eforturile pentru adoptarea Directivei privind tratamentul egal, pentru că aceasta va extinde protecția asupra discriminării și în ceea ce privește vârsta, accesul la bunuri și servicii, la protecție socială, la îngrijire medicală și locuință. De asemenea se recomandă adoptarea cât mai rapidă a Directivei privind echilibrul dintre muncă și viața de familie și accelerarea procedurilor de adoptare a Actului European privind Accesibilitatea. Instituțiile Europene și statele membre trebuie să ia în considerare folosirea Fondurilor Europene Structurale și de Investiții pentru promovarea unei abordări a îmbătrânirii bazată pe drepturile fundamentale.

Capitolul III Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și utilizarea acesteia de către statele membre

Anul 2017 este cel de al optulea an de când Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene a intrat în vigoare ca document obligatoriu din punct de vedere juridic. Ea vine în completarea legislației naționale privind drepturile omului și a Convenției Europene a Drepturilor Omului. Conform analizei FRA, reiese utilizarea mai mult sau mai puțin a Cartei la nivel național. Nu se înregistrează o îmbunătățire în gradul de utilizare

a acesteia de către sistemele judiciare sau în procesele legislative, iar politicile guvernamentale care vizează promovarea Cartei se dovedesc încă greu de identificat. Ceea ce înseamnă că potențialul Cartei nu a fost exploatat pe deplin așa cum reiese din puținele referințele la aceasta de către instanțele naționale, parlamente și guverne.

În acest context încă din 2013 FRA a dedicat, utilizării Cartei la nivel național, un capitol separat în Raportul anual privind drepturile fundamentale. Prin intermediul rețelei sale de cercetare Franet, Agenția a cerut exemple specifice la nivel național pentru fiecare dintre următoarele categorii: decizii ale instanțelor naționale în care judecătorii fac referire la Cartă, referințe la Cartă în contextul unor propuneri legislative și dezbateri parlamentare care să invoce Carta.

FRA a făcut apel în anii trecuți la o mai mare conștientizare cu privire la importanța și rolul Cartei. Din cele 71 de cazuri analizate în 2017 45% dintre judecătorii naționali au invocat argumente legate de Cartă din proprie inițiativă. Dintre deciziile judecătorești naționale care au invocat Carta în 2017 30% au fost pe probleme de verificare la graniță, azil și migrație. Dreptul la reparație și judecată echitabilă (Art. 47) este prevederea la care se face cel mai mult referire. Recent au apărut referiri la Articolul 4 – interzicerea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante, Articolul 7 – dreptul la respectarea vieții private și de familie precum și Articolul 41 dreptul la o bună administrație.

Concluzia este că la nivel național referirile la Cartă rămân limitate atât la nivel judiciar cât și legislativ.

De aceea FRA recomandă statelor membre să încurajeze o mai bună informare și mai multe schimburi de experiență cu privire la folosirea și invocarea Cartei de către judecătorii și avocații statelor membre. Statele membre să organizeze cursuri de formare specifice pe acest subiect pentru judecători și alți practicieni din domeniul dreptului. De asemenea trebuie elaborate ghiduri cu sfaturi practice pentru aplicabilitatea Cartei. La ora actuală statele membre care oferă astfel de instrumente sunt foarte puține. Ghidul FRA pentru aplicabilitatea Cartei ar putea fi luat ca sursă de inspirație la nivel național.

Capitolul III – Egalitate și nediscriminare

Progresul în acest domeniu rămâne controversat pentru că așa cum subliniază Raportul Directiva privind Tratatul Egal propusă în 2008 nu a fost adoptată încă dar Uniunea Europeană a proclamat Pilonul European al Drepturilor Sociale care se bazează pe principiu nediscriminării. Subiecte de interes rămân și restricția simbolurilor și veșmintelor religioase la locul de muncă și în spații publice, egalitatea pentru comunitatea LGBTI. Conform datelor colectate de către FRA și sondajelor întreprinse privind discriminarea reiese că tratamentul inegal și atitudinile discriminatorii rămân realități ale societății europene contemporane.

În opinia FRA este necesară adoptarea Directivei privind Tratatul Egal pentru ca Uniunea Europeană să poată asigura protecție completă împotriva discriminării indiferent de sex, rasă, origine etnică, religie sau convingeri, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală. De asemenea trebuie luate măsuri legale concrete pentru o protecție mai puternică a drepturilor sociale prin implementarea principiilor și respectarea drepturilor consfințite prin Pilonul Drepturilor Sociale.

Orice propunere legislativă sau administrativă care riscă să limiteze libertatea de manifestare a religiei sau convingerilor unei persoane trebuie să ia în considerare respectarea drepturilor fundamentale.

Statele membre sunt încurajate să adopte și să implementeze măsuri speciale pentru asigurarea drepturilor comunității LGBTI. De asemenea, fiecare stat al UE este încurajat să furnizeze Oficiului Statistic al Uniunii Europene (Eurostat) date solide și fiabile privind egalitatea, astfel încât să permită elaborarea la nivel european a unor programe și măsuri specifice prin care să se promoveze tratamentul egal și nediscriminarea. Atunci când este posibil și relevant, datele colectate ar trebui nu numai să fie dezagregate pe sexe și pe vârste, dar și pe criterii de origine etnică, dizabilitate și religie. Furnizarea unor date fiabile rămâne extrem de importantă în contextul angajării UE și a statelor sale membre în îndeplinirea țintelor care țin de obiectivele dezvoltării durabile ale Agendei 2030 și anume țintele 10.2 și 10.3 ale obiectivului 10 privind

reducerea inegalității în interiorul țărilor și între acestea.

Capitolul IV – Rasismul, xenofobia și intoleranța asociată acestora

În acest capitol se subliniază că în ciuda existenței instrumentelor și mecanismelor internaționale care promovează egalitatea, combaterea rasismului și xenofobiei, imigranții și grupurile etnice minoritare continuă să se confrunte cu discriminarea și hărțuirea conform datelor furnizate de cel de al doilea sondaj al FRA privind minoritățile și discriminarea în UE². Comisia Europeană a sprijinit statele membre în eforturile de combatere a rasismului și a mesajelor motivate de ură prin Grupul european la nivel înalt privind rasismul, xenofobia și alte forme de intoleranță și a monitorizat îndeaproape implementarea Directivei privind egalitatea rasială. Dar cu toate că unele state membre și-au revizuit legislația în acest domeniu, în anul 2017 doar 14 dintre acestea aveau deja planuri de acțiune și strategii cu privire la combaterea rasismului și a discriminării etnice.

Reiese că nu s-au înregistrat progrese semnificative în combaterea rasismului în spațiul european și că este necesară intensificarea eforturilor pentru implementarea Directivei privind egalitatea rasială și pentru luarea unor măsuri concrete de combatere a discriminării.

În opinia FRA, statele membre trebuie să se asigure că este luat în considerare, investigat și judecat în conformitate cu legislația europeană și internațională fiecare caz de delict motivat de ură, inclusiv discursul motivat de ură. Sunt necesare noi eforturi din partea statelor membre în ceea ce privește înregistrarea și colectarea de date comparabile în ceea ce privește aceste delictive pentru a se putea consolida capacitatea de reacție la acest fenomen bazată pe politici și legislații eficiente.

De asemenea, este necesară o mai bună implementare și aplicare a Directivei privind egalitatea rasială. FRA recomandă statelor membre sporirea gradului de conștientizare a legislației antidiscriminare și a mecanismelor de recurs relevante, în special în rândul celor mai susceptibili de a fi afectați de discriminare, cum ar fi membrii minorităților etnice. Toate statele membre ale UE

² EU-MIDIS II

ar trebui să se asigure că sancțiunile sunt suficient de eficace, proporționale cu delictul comis și cu efect de descurajare, în conformitate cu Directiva privind egalitatea rasială. Planurile naționale de acțiune trebuie să facă referire la lupta împotriva rasismului, a discriminării, xenofobiei și intoleranței care decurge din toate acestea. În elaborarea Planurilor naționale statele membre se pot inspira din ghidul practic oferit de către Biroul Înaltului Comisariat al Drepturilor Omului. Vor trebuie desemnate organismele și autoritățile responsabile, fixate date limită de atingere a obiectivelor, stabiliți indicatori de performanță și înființate mecanisme de monitorizare și evaluare. Nu trebuie neglijate nici cursurile de formare pe tema legislației antidiscriminare care trebuie să se adreseze polițiștilor pentru o mai bună înțelegere a unor prejudecăți înrădăcinate și pentru a putea contesta stereotipurile. Prin aceste cursuri se vor putea înțelege mai bine consecințele discriminării și se va învăța cum se poate câștiga încrederea în poliție din partea membrilor unor comunități vulnerabile sau minoritare.

Capitolul V – Integrarea romilor

Conform opiniilor FRA nu s-a înregistrat un progres semnificativ în domeniul integrării romilor cu toate că s-a continuat implementarea măsurilor de către statele membre pentru îmbunătățire incluziunii acestora. Deși a crescut participarea elevilor romi în școli rămân probleme privind abandonul școlii precum și segregarea în educație. Nu s-au înregistrat îmbunătățiri în ceea ce privește situația angajării romilor în muncă, a locuințelor și a serviciilor de sănătate pentru aceștia. Sentimentul de respingere și ură la adresa lor se manifestă prin atitudini discriminatorii, de hărțuire și prin comiterea unor delictе motivate de ură. Acestea sunt cele mai importante bariere care există la ora actuală în calea incluziunii romilor.

Nevoia de a aborda aceste atitudini anti – romi a devenit o prioritate politică mai mare în 2017, reflectată în Rezoluția Parlamentului European privind aspectele legate de drepturile fundamentale în integrarea romilor în UE. Sunt necesare eforturi sporite de monitorizare a implementării și eficacității măsurilor de integrare, în timp ce o atenție deosebită ar trebui

acordată problemei excluderii sociale a tinerilor romi și femeilor romi.

Astfel în acest capitol sunt analizate progresele realizate în domeniul integrării romilor, dintr-o perspectivă de ansamblu asupra situației drepturilor fundamentale ale romilor, și se vorbește despre modalitățile de monitorizare a situației acestora pe teritoriul UE.

FRA recomandă ca combaterea atitudinii de ură și respingere împotriva romilor să fie integrată în politici și măsuri de includere activă care să abordeze inegalitatea etnică și sărăcia conform Directivei privind egalitatea rasială și cu Decizia-cadru privind combaterea rasismului și a xenofobiei.

În opinia FRA statele membre ar trebui să ia măsuri de sensibilizare cu privire la beneficiile integrării romilor, orientate către populația generală, furnizorii de servicii, personalul educațional public și cadrele din poliție. Astfel de măsuri ar putea include sondaje sau cercetări calitative efectuate la nivel național sau local pentru a înțelege impactul social al atitudinii anti-romi.

De asemenea, autoritățile educaționale naționale ar trebui să ofere sprijin și resurse necesare școlilor cu elevi romi pentru a aborda toate aspectele legate de incluziune: creșterea participării la educație și reducerea ratelor abandonului școlar. Statele membre ale UE ar trebui să depună eforturi suplimentare pentru a aborda segregarea în educație, care se concentrează pe durabilitatea pe termen lung și, în paralel, abordează discriminarea și respingerea romilor. Trebuie promovată diversitatea în școli în rândul elevilor, cadrelor didactice și al părinților.

Ar trebui intensificate măsurile statelor membre pentru sprijinirea accesului la piața muncii pentru populația romă. La nivel local să existe politici de angajare care să sprijine activitățile de antreprenariat, având în special ca grup țintă tinerii și femeile din comunitățile romi. Fondurile europene structurale și de investiții să fie canalizate spre participarea romilor la proiecte de integrare.

Foarte importantă rămâne stabilirea și îmbunătățirea mecanismelor de monitorizare de către statele membre în conformitate cu recomandarea Consiliului Europei din 2013 cu privire la măsuri eficiente de integrare a populației romi.

Este recomandabil ca aceste mecanisme de monitorizare să implice societatea civilă și comunitățile locale. Fondurile europene se pot folosi eficient și pentru evaluări independente care să ofere o privire documentată de ansamblu asupra situației romilor.

Capitolul VI – Azilul, vizele, migrația, frontierele și integrarea

În comparație cu anul trecut, în 2017 numărul imigranților sosiți pe mare s-a înjumătățit scăzând la 187.000, din care mai mult de 3.100 de persoane și-au pierdut viața pe mare în drum spre Europa. Pe ruta Balcanilor de vest s-au intensificat acuzațiile la adresa polițiștilor care aplică rele tratamente migranților. Țările UE continuă să se confrunte cu valul migraționist și să primească cereri de azil. Migrația și securitatea la frontiere au devenit din ce în ce mai legate una de cealaltă în contextul sistemelor informatice folosite pe scară largă în UE care deservește atât imigrarea, cât și consolidarea securității. Așadar pe parcursul acestui capitol se subliniază faptul că provocările la adresa drepturilor fundamentale persistă, chiar dacă a scăzut numărul imigranților. De aceea FRA este de părere că statele membre ar trebui să consolideze măsurile de prevenire a riscului comportamentului abuziv al poliției și paznicilor de frontieră. Ori de câte ori sunt semnalate cazuri de rele tratamente, acestea ar trebui investigate eficient pentru ca vinovații să fie aduși în fața justiției.

Atunci când persoane sunt private de libertate din motive legate de migrație, statele trebuie să respecte toate prevederile Cartei precum și pe cele ale Convenției Europene a Drepturilor Omului. În legătură cu Directiva returnării, toate statele membre ar trebui să înființeze mecanisme eficiente de returnare și monitorizare.

Capitolul VII – Societatea informațională, protecția vieții private și a datelor

Progresele tot mai mari în domeniul cercetării legate de inteligența artificială și de noile evoluții în domenii atât de diverse precum sănătatea, securitatea și piețele de afaceri au determinat autoritățile publice și societatea civilă să pună la îndoială impactul real pe care toate acestea îl pot avea asupra drepturilor fundamentale ale

cetățenilor. Între timp, două atacuri malware pe scară largă au provocat cu fermitate securitatea digitală. Reformele recente ale UE în domeniul protecției datelor și al securității informatice, precum și eforturile actuale legate de confidențialitatea datelor electronice s-au dovedit a fi elaborate la timp și relevante în lumina acestor evoluții.

Capitolul 7 face referire la intensificarea atacurilor cibernetice și la faptul că organismele internaționale insistă să se respecte drepturile fundamentale, în special dreptul la viața privată și la protecția datelor în contextul valului de inovații.

În opinia FRA statele membre UE ar trebui să evalueze amănunțit resursele umane și financiare, precum și capacitățile tehnice necesare pentru operarea în domeniul protecției datelor având în vedere responsabilitățile ce decurg din noile atribuții și competențe stabilite în Regulamentul general privind protecția datelor.

Autoritățile de protecție a datelor ar trebui să se asigure că toți operatorii de date acordă o atenție deosebită copiilor și cetățenilor UE pentru a garanta o conștientizare egală cu privire la protecția datelor și la drepturile de confidențialitate și pentru a reduce vulnerabilitatea cauzată de analfabetismul digital.

Legiuitorii UE ar trebui să acorde o atenție deosebită analizei Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) și să ia în considerare revizuirea dispozițiilor Directivei privind înregistrarea numelor de pasageri aerieni, în special a acelor pasageri care pot prezenta în mod obiectiv un risc în ceea ce privește terorismul și/sau infracțiunile grave transnaționale.

Statele membre ale UE ar trebui să evalueze impactul marilor companii de analiza a datelor și să ia în considerare modalitățile de abordare a riscurilor care s-ar putea ivi privind încălcarea drepturilor fundamentale prin instituirea unor mecanisme de supraveghere puternice, independente și eficiente. Având în vedere expertiza lor, autoritățile de protecție a datelor ar trebui să fie implicate activ în aceste procese de analiză a datelor.

În special, prevederile naționale trebuie să respecte principiile de limitare a scopului, de minimizare a datelor, de securitate, de limitare a stocării

acestora și de responsabilitate, în special în ceea ce privește obligația menționată în directiva privind securitatea rețelelor și sistemelor de informare, aceea ca autoritățile naționale să coopereze cu autoritățile de aplicare a legii și cu autoritățile de protecție a datelor.

Capitolul VIII – Drepturile copilului

Pilonul european al drepturilor sociale subliniază dreptul copiilor la egalitate, precum și dreptul de a fi protejați de sărăcie, axându-se în special pe accesul la educație și îngrijire de la o vârstă fragedă. Rata sărăciei copiilor din UE este în ușoară scădere dar aproape 25 de milioane de copii sunt supuși riscului sărăciei și excluziunii sociale, se precizează în raport, iar 7% dintre familiile europene cu copii sunt private de locuințe. Copii migranți și refugiați continuă să ceară protecție în Europa deși numărul lor este mai redus decât în 2015 și 2016. În contextul migrației punerea în aplicare a principiului interesului superior al copilului rămâne una dintre cele mai importante provocări. Statele membre și-au continuat eforturile de a oferi cazare, educație, consiliere psihologică și măsuri de integrare a copiilor. Un progres foarte limitat s-a înregistrat în reducerea detenției copiilor imigranți dar în același timp mai multe inițiative europene s-au axat pe riscurile radicalizării și a extremismului violent în rândul tinerei generații.

În acest capitol se analizează situația sărăciei și a excluziunii sociale în rândul copiilor. De asemenea se insistă asupra faptului că protecția copiilor migranți rămâne o mare problemă în timp ce crește pericolul extremismului și al radicalizării.

În opinia FRA statele membre UE ar trebui să asigure drepturile fetelor și băieților din medii defavorizate și să ia măsurile specifice pentru a le putea oferi șanse egale. Punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale necesită propuneri legislative concrete și planuri de acțiune la nivel național, alocări de bugete și inițierea unor sisteme de monitorizare în toate domeniile care afectează copiii și familiile acestora, cum ar fi ocuparea forței de muncă, egalitatea de șanse între femei și bărbați, accesul la educație, locuință și servicii de sănătate la prețuri accesibile. Toate statele europene ar trebui să țină cont de

Recomandarea Comisiei din 2013 „să investim în copii” atunci când își prezintă programele de reformă națională.

Lupta împotriva lipsei de locuințe ar trebui să fie o prioritate politică. În special cei care trăiesc la limita sărăciei trebuie să aibă prioritate și acces la locuințe sociale. Autoritățile trebuie să abordeze problema persoanelor fără adăpost, care trăiesc pe străzi și să ia măsuri pentru a preveni sau întârzia evacuările forțate ale familiilor cu copii, în special pe timp de iarnă. Se recomandă recurgerea la fonduri europene pentru finanțarea de locuințe.

FRA sugerează ca Uniunea Europeană să promoveze schimbul regional și transnațional de experiență și exemple de succes legate de măsurile practice de prevenire a evacuărilor familiilor cu copii. De asemenea, ar trebui să promoveze eforturile la nivelul UE de a colecta date privind evacuările familiilor cu copii și persoanelor fără adăpost.

Statele membre ale UE ar trebui să stabilească proceduri adaptate la contextele lor naționale pentru a evalua interesul superior al copilului în domeniul azilului și migrației. Astfel de proceduri ar trebui să definească în mod clar care sunt situațiile în care este necesară stabilirea formală a interesului superior al copilului, cine este responsabil pentru el, modul în care este înregistrat și care este metodologia sensibilă la gen și la tipologia culturală care ar trebui urmată.

UE ar putea facilita acest proces prin cartografierea practicilor curente și prin îndrumarea procesului prin intermediul rețelelor existente ale statelor membre privind drepturile copilului și protecția copiilor în domeniul migrației, coordonate de Comisia Europeană.

Uniunea Europeană și statele membre ar trebui să găsească alternative credibile și eficiente pentru îngrijirea copiilor migranți care să nu prevadă detenția copiilor în timpul procedurilor de azil sau în scopul returnării indiferent dacă aceștia se află pe teritoriul UE împreună cu familiile lor sau singuri. Aceasta presupune îngrijirea alternativă și consilierea. Comisia Europeană ar trebui să aibă în vedere monitorizarea sistematică a utilizării detenției copiilor imigranți și a altor persoane aflate în situații vulnerabile.

Pe de altă parte trebuie abordat cu atenție fenomenul complex al radicalizării. În acest sens sunt necesare programe de promovare a cetățeniei și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării, în special prin intermediul educației.

Capitolul IX – Accesul la justiție, inclusiv drepturile victimelor infracțiunilor

Potrivit Raportului în ciuda eforturilor depuse de UE și de alți actori internaționali, provocările din domeniul statului de drept și justiției au generat preocupări crescânde în UE în 2017.

Mai multe state membre ale UE au luat măsuri pentru a-și consolida mecanismele de recurs colectiv în conformitate cu Recomandarea Comisiei 2013/396 / UE, care îmbunătățește accesul la justiție. S-au înregistrat progrese în domeniul drepturilor victimelor. Aproximativ o treime din statele membre ale UE au adoptat o legislație pentru transpunerea Directivei privind drepturile victimelor; multe dintre ele au pus în aplicare noi măsuri în 2017 pentru a se asigura că victimele infracțiunilor primesc informații cuprinzătoare și în timp util despre drepturile lor de la primul punct de contact, care este cel mai adesea poliția. UE a semnat Convenția de la Istanbul ca un prim pas în procesul de ratificare a acesteia. Alte trei state membre ale UE au ratificat Convenția în 2017, afirmând astfel faptul că statele membre ale UE recunosc Convenția drept instrumentul care definește standardele europene de protecție a drepturilor omului în domeniul violenței împotriva femeilor și al violenței în familie. Aceasta include și hărțuirea sexuală – o problemă care a primit o atenție largă și datorită mișcării internaționale #metoo.

În acest capitol se acordă o atenție deosebită provocărilor cu care se confruntă statul de drept și obstacolele din calea justiției, deoarece astfel de situații devin tot mai îngrijorătoare. Se vorbește despre facilitarea accesului la justiție prin intermediul mecanismelor de recurs colectiv, despre importanța promovării drepturilor victimelor precum și despre flagelul violenței domestice și al hărțuirii sexuale la locul de muncă.

Statele membre sunt încurajate să colaboreze pentru consolidarea sistemului judiciar independent. O cale de urmat în acest context ar fi de a se abate de la abordarea existentă a situațiilor de urgență ale

statului de drept în țările individuale într-o manieră ad-hoc. În schimb, eforturile existente ar trebui intensificate pentru a elabora criterii și evaluări contextuale pentru a ghida statele membre ale UE în recunoașterea și abordarea în mod regulat și comparativ a eventualelor chestiuni privind statul de drept. În plus, ar trebui să se acționeze pentru asigurarea respectării statului de drept consilierea orientată existentă din mecanismele europene și internaționale de monitorizare a drepturilor omului, inclusiv acțiunile de remediere stabilite în recomandările Comisiei Europene emise în cadrul procedurii-cadru a statului de drept. Toate statele membre ale UE ar trebui întotdeauna să fie pregătite să apere statul de drept și să ia măsurile necesare pentru a contesta orice încercare de a submina independența justiției lor.

UE și statele sale membre sunt încurajate să-și consolideze în continuare eforturile și colaborarea pentru a consolida sistemul judiciar independent, o componentă fundamentală a legii. O cale de urmat în acest context este de a se abate de la abordarea existentă de abordare a situațiilor de urgență ale statului de drept în țările individuale într-o manieră ad-hoc. În schimb, eforturile existente ar trebui intensificate pentru a elabora criterii și evaluări contextuale pentru a ghida statele membre ale UE în recunoașterea și abordarea în mod regulat și comparativ a eventualelor chestiuni privind statul de drept. În plus, ar trebui să se acționeze pentru asigurarea respectării statului de drept, prin utilizarea mecanismelor europene și internaționale de monitorizare a drepturilor omului, inclusiv a acțiunilor de remediere stabilite în recomandările Comisiei Europene emise în cadrul procedurii-cadru a statului de drept. Toate statele membre ale UE ar trebui întotdeauna să fie pregătite să apere statul de drept și să ia măsurile necesare pentru a contesta orice încercare de a submina independența justiției lor.

Statele membre ale UE – care lucrează în strânsă colaborare cu Comisia Europeană și alte organisme ale UE – ar trebui să își continue eforturile pentru a se asigura că Recomandarea Comisiei 2013/396 / UE privind mecanismele colective de căi de atac este implementată pe deplin pentru a permite o acțiune colectivă eficientă, precum și accesul la justiție. Mecanismele de recurs colectiv ar trebui să aibă un domeniu larg de aplicare și să nu se limiteze la chestiuni legate de consumatori. De

asemenea, Comisia Europeană ar trebui să profite de evaluarea punerii în aplicare a Recomandării Comisiei 2013/396 / UE, inițiată în 2017, pentru a oferi sprijinul necesar statelor membre ale UE pentru introducerea sau reformarea mecanismelor naționale de despăgubire colectivă în conformitate cu regula dreptului și a drepturilor fundamentale în toate domeniile în care cererile colective privind interdicțiile sau daunele în caz de încălcare a drepturilor acordate în temeiul dreptului Uniunii ar fi relevante.

În urma evoluțiilor legislative pozitive în vederea transpunerii Directivei privind drepturile victimelor până în 2017, statele membre ale UE ar trebui să se concentreze asupra punerii efective în aplicare a acestei directive. Aceste eforturi ar trebui să includă colectarea datelor defalcate pe sexe cu privire la modul în care victimele infracțiunilor și-au exercitat drepturile lor; astfel de date ar trebui utilizate pentru a soluționa lacunele în cadrele instituționale pentru a permite victimelor să-și exercite drepturile. Colectarea de date suplimentare la nivel național și la nivelul UE va evidenția lacunele care trebuie eliminate pentru a se asigura că victimele infracțiunilor au acces la drepturi și sprijin în viața de zi cu zi.

Se recomandă tuturor statelor membre ale UE să ratifice Convenția de la Istanbul privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. În conformitate cu articolul 36 din Convenție, toate statele membre ar trebui în mod neambiguu și necondiționat să încrimineze actele de violență pe care acesta le menționează.

Sunt necesare măsuri pentru prevenirea și combaterea hărțuirii sexuale. Aceasta trebuie pur și simplu interzisă în ceea ce privește condițiile de angajare sau condițiile existente la locul de muncă, în conformitate cu Directiva 2006/54/CE privind punerea în aplicare a principiului șanselor egale și tratamentelor egale între bărbați și femei în probleme de angajare și ocupare a unui post.

Capitolul X – Evoluții în punerea în aplicare a Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități

În formularea acestui capitol s-a folosit ca instrument de lucru și Raportul de progres al Comisiei Europene referitor la implementarea Strategiei europene privind dizabilitatea 2010-2020, pentru a se putea evalua eforturile

UE în realizarea drepturilor consfințite prin Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități. În ciuda unor progrese la nivel național, continuă totuși să persiste lipsuri mai ales în ceea ce privește accesibilitatea și viața independentă. Cadrele de monitorizare, stabilite conform articolului 33 (2) din Convenție, au un rol foarte important, dar lipsa resurselor precum și a independenței subminează eficiența acestora.

Se face referire la modul în care este implementată Convenția de către statele membre, la reforme, măsuri și rezultate. O atenție specială se acordă provocărilor și problemelor care împiedică o monitorizare eficientă a implementării Convenției.

În opinia FRA rămâne foarte importantă includere standardelor impuse de Convenție în legislația și politicile naționale pentru o abordare a dizabilității din perspectiva drepturilor omului. Ceea ce înseamnă că trebuie să aibă loc o reformă cuprinzătoare la nivel legislativ pentru o reală conformitate cu prevederile Convenției. Statele membre trebuie să elaboreze indicatori de măsurare a progresului în implementare.

De asemenea, trebuie urgentată adoptarea de către UE a Actului Accesibilității care include măsuri solide. Acesta va trebui să stabilească anumite standarde privind accesibilitatea în mediul înconjurător și la nivelul serviciilor de transport. Actul ar trebui să conțină prevederi care să facă referire la alte regulamente relevante, cum ar fi cele ale Fondurilor Europene Structurale și de Investiție sau cele ale Directivei de Achiziții Publice. Fondurile Europene trebuie canalizate spre sprijinirea unei vieți independente a persoanelor cu dizabilități. Reprezentanți ai organizațiilor persoanelor cu dizabilități ar trebui să participe în comitetele de monitorizare și să se asigure că sunt folosite date fiabile. De asemenea, statele membre care încă nu au ratificat Protocolul Opțional al Convenției sunt invitate să întreprindă acțiunile necesare pentru ratificare.

Atât Uniunea Europeană, cât și statele membre trebuie să ia în considerare alocarea unor resurse umane și financiare stabile și solide pentru mecanismele de monitorizare în conformitate cu Articolul 33 (2) al Convenției și, de asemenea, să fie luate în considerare Principiile de la Paris privind funcționarea instituțiilor naționale pentru drepturile omului.

Daniela Albu